

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

КОЗАРЬ О.П., ПАВЛЮК М.М. Біогенна міграція та колообіг фосфору у природі між біосферою та навколишнім середовищем.....	362
КОЗИК І.М. Основні моделі суспільства в умовах постіндустріальної економіки.....	364
КРУЧАК Л. В. Ефективність товарної політики підприємств.....	366
КУРІТНИК І.П., МОЛНАР О., ГЕРАСИМОВ В. Альтернативна мікро- та наноенергетика.....	370
ЛІБА Н.С., ТОРІНА В.І. Поліваріантність поняття «регіон».....	371
ЛІНТУР І.В. Можливості вирівнювання економічної спроможності територіальних громад.....	374
МАКСИМЕНКО Д.В. Бізнес в умовах війни.....	376
МАТВІЙЧУК С.С., БУРТИН Л.Ю. Стиль «Шанель» – класика поза часом.....	377
МАСЛИГАН Р.М. Спільний продукт кіберспорту.....	378
НЕСТЕРОВА С.В. «Складні» діаграми – для візуалізації даних у специфічних аналітичних задачах	379
ОБІЦЬКИЙ А. А. Основні аспекти управління виробничим потенціалом промислових підприємств.....	381
ПАУЛИК А. Я. Роль інноваційної інфраструктури у формуванні конкурентних переваг економіки регіону.....	383
ПЕТРЕЦЬКИЙ І.І., ШЕБЕШТЕНЬ Е.Г. Вплив інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів на можливості соціально-економічного розвитку сільських територій.....	384
ПЕТРИЧКО М.М. Елементи системи адміністрування.....	388
РУТ'ОВКА, О. У., КАВАТСИЙ, В. М. On one constructive method of the boundary-value problem investigation for the differential equations of the hyperbolic type....	390
ПІГОШ В.А. Дистанційна робота: організаційні аспекти та особливості оплати	391
ПОНЕВАЧ А. І., КОРОЛОВИЧ О.О. Сутність категорії змінного (гнучкого) торгового підприємництва.....	394
ПРИСТАЯ В. В. Взаємодія закладів освіти та виробничих підприємств в умовах сучасного ринку.....	395
ПУПЕНА О.М. Перспективи розподілу процесів в ланцюгу доданої вартості для систем промислової автоматизації.....	397
RENKAS JU. Thermodynamic foundations of capital theory in the development of economic science.....	399
РОСОЛА У.В., РОСОЛА О.А. Сучасний стан ділової активності України.....	401
РОСУЛ Р. В., РОСУЛ О. Р. Еволюція шкіргалантерейних виробів	402
СТАЩУК М., АНДРУСЯК І., ІГНАТИШИН М. До обчислення напружень, викликаних концентрацією водню, у суцільному тілі.....	405
СТАЩУК М., ЛАЗАР В., СТАЩУК Н., ХРОМЕНКО Д. До роботоздатності полімерних труб з порожнистою стінкою в енергозберігаючих технологіях...	407
СТЕГНЕЙ М.І., НЕЙМЕТ В.В. Моделі трансформаційних станів в економіці та бізнесі.....	408
ФЕЄР А.Є. Актуальні завдання розвитку гірських територіальних громад.....	411
ФЕЄР О.В., БЕЗУГЛА О.В. Діловодство як елемент управлінської діяльності...	412
ФОРДЗЮН Ю. І., КАБАЦІЙ В.М. Системний аналіз в енергозбереженні	413
ЧЕРНИЧКО Т. В., ЧЕРНИЧКО С. Ф. Стратегічні аспекти розвитку підприємств малого та середнього бізнесу регіону.....	415
ЧИЗМАР І.І. Сучасний підхід до прогнозування та оцінки потенціалу розвитку кіберспорту.....	418
ЧУЧКА І.М. Логістичний потенціал Закарпаття.....	419

електричного струму з механічної енергії. При контактному ефекті відбувається накопичення заряду на поверхні матеріалу - він стає електрично зарядженим після того, як контактує з іншим матеріалом. Це є результатом перенесення заряду між двома матеріалами [1].

Фотоелектричний ефект (фотогальванічний ефект) є фізичним явищем і характеризується виникненням напруги або електричного струму в речовині під впливом світла. Коли світло падає на фотоелемент, електрика генерується за рахунок поглинання світла напівпровідником, збудження, поділу дірок/електронів і транспортування зарядів до електродів.

Піроелектричний ефект. При зміні температури величина поляризації деяких анізотропних твердих тіл змінюється, що викликає появу електричного поля, яке можна спостерігати до компенсації вільними носіями заряду. Збираючи відпрацьовану теплову енергію, піроелектричні наногенератори (які створюються на основі мультикумірної структури) мають потенційні можливості застосування, такі як моніторинг навколишнього середовища та персональна електроніка.

Таким чином, з'являється можливість застосовувати один тип матеріалів для отримання енергії за різними фізичними ефектами, що безумовно розширює сферу використання альтернативної енергетики в різних системах та портативних пристроях.

Література

Molnar O. Triboelectricity and construction of power generators based on it / [O. Molnar, V. Gerasimov, I.P. Kurytnik] // Przegląd Elektrotechniczny. – 2018. – V. 1. – p.167-171.

УДК 332

ЛІБА Н.С., ТОРІНА В.І.
Мукачівський державний університет

ПОЛІВАРІАНТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РЕГІОН»

Енциклопедичний словник дає наступне визначення поняття регіон – це певна територія, що володіє цілісністю і взаємозв'язком її складових елементів, а також використовується в значенні територіальної одиниці держави [1]. В економічній літературі до розкриття сутності поняття «регіон» існує кілька підходів, серед яких можна виділити наступні: геоелектричний, світогосподарський, технократичний («виробничий») та підхід до вивчення регіону як соціально-економічної системи (таблиця 1.) [2, с. 112-116].

Таблиця 1

Порівняння підходів до розкриття сутності поняття «регіон»

Назва підходу	Зміст підходу до розкриття сутності поняття «регіон»
Геоелектричний	Регіон розглядається як визначена система країн, що утворилась у процесі історичного розвитку, і яка здійснює вплив на події в усьому світі завдяки своїй економічній міці, культурному та науково-технічному потенціалу. Прикладом такого регіону може виступати тріада США – Західна Європа – Японія

Світогосподарський	Регіон представляє собою групу країн, що володіють географічною близькістю, майже однаковим рівнем економічного розвитку і ступенем ринкової зрілості, наявністю спільних проблем і завдань
Технократичний	Цей підхід виник в умовах функціонування командно-адміністративної системи, де визначаюче значення в регіональній політиці надавалось національним інтересам, тобто макроекономічні пріоритети домінували над регіональними
Підхід з точки зору управлінського змісту, характеристики регіону як соціально-економічної системи	Регіон має подвійну природу: з однієї сторони, він розглядається як частина національної економіки країни, а з іншої, - як суб'єкт мезоекономічних відносин і розглядається як соціально-економічна цілісність. При цьому регіональна економіка вивчає закономірності та фактори, що обумовлюють розвиток виробничих сил, економічних відносин і соціальних процесів на локалізованій території.

Джерело: сформовано авторами за [2]

Узагальнюючи існуючі підходи, можна зробити висновок, що у вузькому розумінні під терміном «регіон» мають на увазі адміністративно-територіальну одиницю окремої країни, межі якої встановилися, як правило, в результаті дії політичних або економічних чинників.

Теоретиками та практиками категорія «регіон» розглядається з різних позицій, переважно «нормативних» (грунтуються на суто адміністративних принципах поділу) чи «аналітичних» (групування певних територіальних зон зі схожими або взаємодоповнюваними характеристиками).

Переважає більшість науковців схиляються до застосування нормативних категорій при визначенні поняття регіон. Натомість, у сучасній економічній системі зростає роль об'єднання територіальних одиниць на основі тотожних економічних або соціальних характеристик.

Регіон – це складна система, яка може ідентифікуватися переліком характеристик, запропонованих на рисунку 1.

Класифікація ідентифікаційних характеристик дозволяє зробити висновок про переважання у системі ідентифікації саме аналітичних категорій, які не пов'язані з адміністративним поділом економічної системи. Найбільш типовим, на нашу думку, є розмежування за принципами єдності виробничого, людського, сировинного потенціалу.

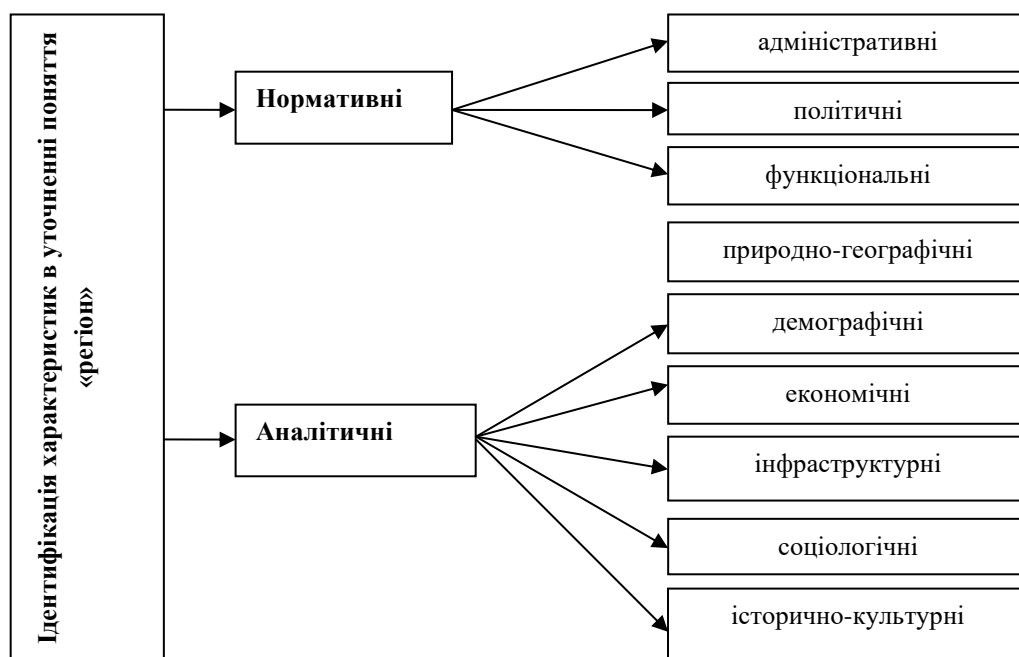

Рис. 1. Класифікація характеристик що використовується при визначенні поняття «регіон» (сформовано авторами)

Переважає більшість запропонованих підходів в основу визначення об'єкту поняття закладають певну територіальну належність, тобто виокремлення території з особливими географічними параметрами, визначену географічними кордонами (табл. 2). Дані підходи обмежують можливості оцінювання ефективності районування з економічної точки зору. Оцінювання параметрів економічної системи з позицій її приналежності до певної території обмежує можливості пошуку найбільш ефективного варіанту районування. В умовах поглиблення інтеграційних та глобалізаційних процесів, коли географічні та територіальні характеристики втрачають свою актуальність, на нашу думку, територіальний підхід щодо визначення змісту поняття регіон втрачає свою актуальність. Територіальна приналежність може виступати лише доповнюючою ознакою у процесі економічного районування.

Таблиця 2

Узагальнення підходів до визначення поняття «регіон»

Підхід	Характеристика	Автори
Територіальний	регіон як територіально-просторова одиниця	Б. Хорєв, Ф. Кожурін, М. Чумаченко
Політичний	регіон як область політичного простору, що відрізняється особливою політичною організацією або (та) наявністю особливого політичного інтересу.	В. Ребкало, Л. Шкляр
Політико-правовий	- регіон як територіальна основа організації органів публічної влади; - регіон як територіально-політична система.	В. Борденюк; Т. Татаренко
Адміністративний	- регіон як вища (найбільша) АТО держави, що має виборну владу, юридичну незалежність та власний бюджет; - регіон як управлінська система, наділена відповідною компетенцією.	С. Романюк, Л. Зайцева, І. Котляров, А. Липко, К. Миско
Економічний	регіон як територіально-спеціалізована, адміністративно окреслена частина економіки країни, що характеризується єдністю та цілісністю відтворюваних процесів та управління.	В. Воротін

Соціальний	- регіон як соціально-територіальна спільнота, що характеризується локалізацією єдиних суспільних відносин, соціальною спільністю людей; - регіон як співтовариство людей із виробленими упродовж тривалої історичної еволюції механізмів відтворення, груповою ідентичністю, правовими та етичними нормами.	Я. Щепанський; В. Литвин
Культурно-етнічний	регіон як частина території країни з певними відмінностями природно-кліматичних умов життєдіяльності, історії етнічного складу населення, мови, культури, релігії та інших факторів, що в процесі взаємодії набувають інтегративного, системного характеру та відображають своєрідність означеної території.	Я. Верменич, М. Пірен, С. Саханенко

Джерело: сформовано авторами за [3]

Більш актуальним з економічної точки зору є підхід, за якого під регіоном визначають економічну систему, що формується під впливом чинників внутрішнього та зовнішнього середовища. Існуючі в межах цієї системи зв'язки організаційного, виробничого або соціального характеру дозволяють виокремити регіон у складний територіально-економічний комплекс.

Систематизація існуючих підходів до розкриття змісту поняття «регіон» показала, що незважаючи на значну кількість проведених досліджень з вивчення змісту означеного поняття, серед вчених немає єдиної думки щодо трактування цього терміну. Аналізуючи підходи й відповідні до них визначення поняття «регіон», констатуємо, що головним недоліком більшості з них є те, що кожен підхід визначає означене поняття лише з однієї точки зору. В існуючих соціально-економічних умовах з урахуванням основ концепції стійкого розвитку найбільш комплексним і перспективним підходом до визначення поняття «регіон» є системний підхід, у контексті якого регіон розглядається як єдина природно-соціально-економічна система.

Література

1. Шевченко О. Нормативно-правове забезпечення регіонального розвитку в Україні [Електронний ресурс] / О. Шевченко – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/november08/3.htm>.
2. Хвесик М. А. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Волинської області): монографія / М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, Н. В. Вишневська, Ю. М. Хвесик. – К.: Кондор, 2004. – 376 с.
3. Малиновський В. Концептуалізація поняття «регіон» / В. Малиновський // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2012. – Вип. 4. – С. 163-170. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_4_22.

УДК 339.133.3:352.075

ЛІНТУР І.В.
Мукачівський державний університет

МОЖЛИВОСТІ ВИРІВНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Довготермінове планування функціонування протягом тривалого періоду застосовується в Україні, проте ефективні результуючі показники досі зустрічалися здебільшого у великих містах, які мали відповідні соціально-економічні ресурси, а також сприяння керівництва міст для реалізації планів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>